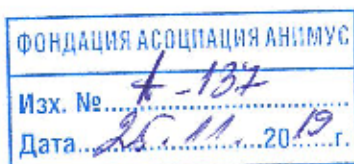

Адрес:
София 1000,
ул. „Екзарх Йосиф“ 85
тел./факс: (+3592) 983 5205
983 5305, 983 5405
e-mail: animus@animusassociation.org
www. animusassociation.org

Address:
85, Ekzarh Yossif St.
1000 Sofia, Bulgaria
Tel./Fax: (+3592) 983 5205
983 5305, 983 5405
e-mail: animus@animusassociation.org
www. animusassociation.org

ДО: ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-жа ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И
ДЕМОГРАФСКА ПОЛИТИКА НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-н ХАСАН АХМЕДОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА,
БЛАГОУСТРОЙСТВО И МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-н ИСКРЕН ВЕСЕЛИНОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-жа МЕНДА СТОЯНОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА,
МЛАДЕЖТА И СПОРТА НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-н СЛАВЧО АТАНАСОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-жа АННА АЛЕКСАНДРОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-жа ДАНИЕЛА ДАРИТКОВА-ПРОДАНОВА

ОТНОСНО: ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ОТМЯНА НА ЗАКОНА ЗА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ
№ 954-01-76, ВНЕСЕН ОТ ДЕСИСЛАВ СЛВАОВ ЧУЧКОВ И ГРУПА
НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА ПАРЛАМЕНТАРНИ КОМИСИИ,

Във връзка с внесения от група народни представители законопроект (вх. № 954-01-76 от 6 ноември 2019 г.) за отмяна на Закона за социалните услуги (приет на 22 март 2019 г., в сила от 1 януари 2020 г.), се обръщаме към Вас, за да изразим сериозните си тревоги и загриженост от тази законодателна инициатива.

На първо място считаме, че законопроектът изобщо не би следвало да се допуска за разглеждане.

Съгласно чл. 28 от Закона за нормативните актове (последни изменения ДВ 34/2016), проектът на нормативен акт се внася за обсъждане заедно с мотиви, които съдържат измежду другото причините, които налагат приемането му; целите, които се поставят; очакваните резултати; и анализ за съответствие с правото на Европейския съюз.

Мотивите към цитирания по-горе законопроект не съдържат нито едно от изброените изисквания. Тъкмо обратното. Мотивите се ограничават до бланкетни изявления, без посочване на факти или конкретни аргументи, или пък представят изопачени факти или откровени лъжи. Така например,

- „Законопроектът е приет набързо без сериозно обществено обсъждане“ – един от малкото законопроекти, работата по който стартира с обществено обсъждане на неговата концепция през 2018 г., а след това беше изработен с активното (а не декларативно) участие на представители на неправителствени организации, много от които работят директна работа с целевите групи на Закона за социалните услуги и ежедневно се сблъскват с дефицитите, празнотите и противоречията на сега действащата система.
- „Законът ... влиза в противоречие с установени досегашни обществени отношения“ – кои?
- „В ... Закона за социалните услуги е залегнала регламентация и философия, която е заложена в неприетата и спряна за разработване Стратегия за детето“ – Законът за социалните услуги е модерен закон, който заимства основни положения от Доброволната европейска рамка за качество на социалните закони. Законът изрично посочва в чл. 2 основните принципи, заложени в него и възприетия подход за регулация на социалните услуги, а именно наличие на разнообразни социални услуги; достъпност на социалните услуги; индивидуализация на подкрепата; включване на ползвателите на социални услуги във взимането на решения; гъвкавост и прозрачност. Вносителите не посочват какво Законът за социалните услуги е заимствал от цитираната Стратегия за детето и как това е предпоставка за искането за неговата отмяна.
- „Законът фаворизира, и това е една от главните му цели, неправителствени организации ... в очакване на държавно финансиране от следващия държавен бюджет за 2020 г.“ – неправителствените организации, лицензирани от компетентните държавни органи като доставчици на услуги, смело могат да заявят, че предоставяното държавно финансиране за услугите, които те предоставят на най-нуждаещите се групи в нашето общество, е крайно недостатъчно за спазване на въведените стандарти и предоставянето на качествена и пълноценна грижа и защита на потребителите на услугите. В по-голямата си част тези организации комбинират държавното финансиране с проектно финансиране, което налага допълнителна тежест върху ограничените административни, човешки и финансови ресурси на организациите.

Извън процедурните съображения, по същество и без да изтъкваме всички достойнства и положителни аспекти на новия Закон за социалните услуги (ЗСУ), бихме искали да акцентираме върху няколко негови ключови аспекта.

- **Индивидуален подход и индивидуална оценка на потребностите** – Законът предвижда предоставянето на социални услуги да става въз основа на индивидуална оценка на потребностите и индивидуален план за подкрепа на лицето, които се изготвят с участието на самото лице (чл. 80 ЗСУ);
- **Засилен контрол на качеството и въвеждане на единни стандарти за качество** и лицензионен режим за всички доставчици чрез създаване на Агенция за качеството на социалните услуги (чл. 22 ЗСУ);
- Друго новаторство в Закона за социалните услуги, което ще спомогне за преодоляване на редица трудности в сега действащата регламентация на социалните услуги, е възприемането на **интегриран подход при предоставянето на социални услуги (чл. 129 ЗСУ) и въвеждането на интегрирани услуги и междусекторни услуги**, с ясен координационен механизъм за взаимодействието на различните компетентни органи и доставчици.

(Тук само в скоби бихме искали да маркираме един съществен според нас пропуск на законодателя, а именно, че Законът за социалните услуги изрично предвижда, че от държавния бюджет могат да се финансират само интегрирани *здравно-социални услуги* (чл. 142 ЗСУ). Въпреки че съгласно чл. 131 ЗСУ при интегрираното предоставяне на подкрепа от различни системи лицата се подкрепят чрез дейности и/или услуги *от различни сектори*, като всяка дейност и услуга се предоставя, организира, управлява, контролира и финансира съгласно установения за нея ред, Законът *не допуска предоставянето на правна помощ да бъде интегрирано* в пакета от предоставяни услуги. А всички работещи директна работа с уязвими лица и пострадали от различни форми на насилие са имали възможността да се убедят в повишената ефективност на цялостната работа на специалистите, когато пострадалите лица получават и правна помощ за защита на своите права.)

Но най-важните два аспекта на новия Закон за социалните услуги са (1) планиране на социалните услуги на национално ниво въз основа изследване на нуждите от социални услуги, и (2) възможността – най-накрая! – за регламентация на услуги за жертвите на домашно насилие.

(1) За първи път се въвежда **планиране на социалните услуги на национално ниво** чрез въвеждане на **Национална карта на социалните услуги**, в която се определят критериите за разкриване на социални услуги съобразно броя и демографския профил на населението (чл. 34 ЗСУ).

Съгласно Глава пета на Закона за социалните услуги, създаването на социални услуги ще става съгласно Националната карта на социалните услуги, след предварително одобрение от Агенцията за социално подпомагане (чл. 53, ал. 1 ЗСУ). Социалните услуги ще се разкриват с решение на общинския съвет, в което решение изрично ще се посочва „датата, от която кметът на общината *е задължен* да осигури предоставянето на социалната услуга“ (чл. 52, ал. 2 ЗСУ). Освен това кметът на общината *е длъжен* да осигури непрекъснатост при предоставянето на социални услуги, като не допуска прекъсване в предоставянето на създадените социални услуги, включени в Националната карта на социалните услуги (чл. 72, ал. 1 ЗСУ).

Нека изрично уточним, че става дума за услугите, залегнали в Националната карта на социалните услуги, тоест тези, които се финансират от *държавния бюджет*. Кметовете

продължават да разполагат със свобода на преценка за разкриване на социални услуги в отговор на специфични нужди на местното население, които се финансират от общинския бюджет (чл. 53, ал. 3 ЗСУ „Всички социални услуги, които не са включени в Националната карта на социалните услуги и които се финансират от общинския бюджет, се създават и прекратяват с решение на общинския съвет по предложение на кмета на общината.“).

Новият подход, обаче, разрешава ефикасно един сериозен проблем, до който доведе изцяло децентрализираният подход при предоставянето на социални услуги, залегал в сега действащата регулация, а именно предоставянето на социални услуги да зависи изцяло от преценката на органите на местно самоуправление дали да се разкрие дадена социална услуга или не. В резултат на този подход дори регламентираните кризисни услуги за пълнолетни жертви на домашно насилие понастоящем се предоставят в едва 9 града (10 центъра) в страната. Тоест в останалите 18 области в страната няма нито една услуга за пълнолетни жертви на домашно насилие!

Новият подход за разкриване на социални услуги ще гарантира наличие на социални услуги на територията на цялата страна, като извежда ясно ангажимента на държавата на национално ниво, а не оставя това свое задължение в дискрецията на кметовете на общините и общинските съвети.

(2) Регламентация за дългосрочни услуги (извън кризисната интервенция) за жертвите на домашни насилие.

Новият Закон за социалните услуги позволява разкриването на услуги за жертви на домашно насилие, които до момента – с изключение на кризисната интервенция – липсваха като регламентация и социална услуга.

До този момент жертвите на домашно насилие могат да ползват единствено кризисни центрове и да посещават дневни консултативни центрове, и то само в малкото места, където те съществуват. Терапевтични и рехабилитационни услуги, обаче, включително по-продължително настаняване след преодоляване на кризисната ситуация, не са предвидени или регламентирани в сега действащата законова рамка. Новият Закон за социалните услуги изрично предвижда, че пълнолетните потребители на социалните услуги са лица в кризисна ситуация *или с потребност за преодоляване на последици от такава ситуация* (чл. 14, ал. 2, т. 5 ЗСУ), а предоставянето на социални грижи включва *и дейности за подкрепа на семействата и близките на потребителите* (чл. 14, ал. 3 ЗСУ). Новият Закон също така изрично предвижда, че срокът за ползване на резидентна грижа от пълнолетни лица може да бъде удължаван по тяхно желание, в случай че няма възможност за подкрепа и грижа в домашна среда (чл. 89, ал. 2 ЗСУ).

Не е необходимо да навлизаме в подробности за проблема с домашното насилие и множеството дефицити на политиките на национално ниво за справяне с него. Предприетите стъпки като измененията в Наказателния кодекс от февруари 2019 г., с които се въвеждат квалифицирани състави за редица престъпления, ако са извършени в условия на домашно насилие, са безспорно действия в правилната посока. Но с тях не се изчерпват дефицитите като липсата на координационен механизъм за работа по случаи на домашно насилие, липсата на статистика, липсата на централизирана база данни за издадени мерки за защита и наложени наказания за актове на домашно насилие, липсата на превенция на национално равнище, липсата на задължително обучение на специалистите и т.н., и не на последно място – липсата

на географски равномерно разпределени достатъчно на брой социални услуги за пълнолетни жертви на домашно насилие.

Ето защо считаме, че новият Закон за социалните услуги е изключително важно постижение на съвместните усилия на социално отговорната държава и гражданските организации, които оказват директна подкрепа на редица уязвими групи. Истинското изпитание несъмнено ще бъде приложението на новия закон на практика, и навярно ще възникнат някои трудности и предизвикателства.

Считаме за абсолютно неприемливо, обаче, да се допуска за разглеждане въз основа на толкова несериозни и неиздържан мотиви един закон, който възприема съвременен подход, в основата на който стоят уязвимите групи и техните права, и въвежда редица подобрения в сега действащата регулация на социалните услуги.

Надяваме се да разгледате задълбочено нашите коментари и наблюдения от практиката и да подходите с цялата сериозност и отговорност към своята законодателна работа, в името на онеправданите и пострадали членове на нашето общество.

Оставаме на разположение при необходимост за предоставяне на допълнителна информация и пояснения.

С уважение

Мария Чомарова,

Директо Фондация „Асоциация Анимус“

